

Posudek na diplomovou práci:

Strach v úkolové situaci v matematice

Autorka práce: **Bc. Blanka Neudóřřlová**

Vedoucí práce Doc. PhDr. Isabella Pavelková, CSc.

Předložená diplomová práce má 118 stran a 8 stran příloh. Po formální stránce má práce všechny náležitosti: čestné prohlášení, strukturovaný obsah, český i anglický abstrakt, logicky uspořádanou teoretickou i výzkumnou část, diskusi závěrů a seznam literatury.

Volba tématu

Diplomová práce Bc. Blanky Neudóřřlové se věnuje badatelsky závažné problematice strachu. Motivačními ukazateli, především problematikou zaujetí úkolem a strachem v matematice, se autorka zabývala již ve své bakalářské práci. Diplomová práce však sledovanou problematiku posouvá významně dále. Výzkumný zájem autorky se v diplomové práci soustřeďuje na strach v matematice. Jde o téma velmi často probírané především v laických kruzích (proklamace: "strach do školy nepatří"), ale i u odborníků je toto téma mnohdy velmi zjednodušeně uchopeno. Je evidentní, že jde o velmi náročné téma a aktuální téma. V České republice, ale i v zahraničí, je nedostatek prací, které by respektovaly specifiku školního prostředí z hlediska strachu a byly zároveň schopné školní strach analyzovat v širších motivačních souvislostech inhibičních a facilitujících. Z širokého tématu úzkosti a strachu autorka vybírá a konkretizuje především otázky školního strachu v hodnotících situacích (testová úzkost) a otázky operacionalizace a diagnostiky dané problematiky.

Obsahové zpracování

V teoretické části autorka poměrně důkladně prezentuje východiska své práce. Teoretické poznatky logicky uspořádává a diskutuje je z hlediska svého výzkumného projektu. Málo která oblast psychologie má v pozadí tak pestrou a neuspořádanou teoretickou tematizaci a poměrně neuspokojující operacionalizaci problematiky. Autorka postupuje od terminologického ukotvení a popisu jednotlivých dimenzí testové úzkosti (pozornost věnuje především kognitivní a emocionální dimenzi) u jednotlivých autorů až k modelům testové úzkosti. I když má autorka pravdu, že strach bývá často rozpracováván v rámci motivace a především v rámci výkonové motivace, bylo možné úvodní pasáž zestručnit a zvýraznit výběr tematizovaných faktorů a jejich motivační zakotvení. Pro školní prostředí jsou přínosné především modely interference a modely deficitu a shrnující transakční model testové úzkosti. Je nutné ocenit, že se autorka neutopila v záplavě dílčích přínosů jednotlivých autorů (především zahraničních) a vybírá ty teoretické přínosy, které se zdají být relevantní a zvláště přínosné pro vysvětlení místa a působení strachu ve školním

prostředí. V praktické části si tyto předpoklady ověřuje. Teoretická část je funkční a tvoří dobré teoretické pozadí práce, ale je ji možné ocenit také samu o sobě, protože má charakter zdařilé přehledové práce.

Cílem práce je nejen popis faktorů strachu, respektive psychologických fenoménů, které jsou jimi označovány, ale především hledání souvislostí (případně překryvů) mezi těmito faktory.

Výzkumná část je poměrně rozsáhlá (70 stran). Zvláště oceňuji, že autorka nezůstala jen u popisu strachu na úrovni domény předmětu matematika a provázala výzkum s reálnou (hodnocenou) úkolovou situací. Přes složitost projektu je výzkumná část poměrně přehledná. Volba metodické strategie i konkrétních postupů je vyložena, dokumentována a kriticky posouzena. Operacionalizace strachu, a to především v zahraničních výzkumech, zdaleka není dostatečně propracována, neexistuje jasně ověřený a potvrzený nástroj, který by dostatečně zachycoval situační a rysovou stránku strachu včetně jeho podstatných komponent. Jednotlivé teoretické tematizace se na úrovni operacionalizace částečně překrývají. Rozhodnutí autorky využít dvou metod, ke kterým v České republice existují již normy, a doplnit je novou metodou, která by ve zkratce zachycovala hlavní komponenty strachu, jež jsou využity při operacionalizaci v zahraničí, autorce sice zkomplikovalo výkladovou stránku výzkumu, ale jde o rozumný krok, který může velice pomoci při vytvoření komplexní metody pro zachycení strachu ve škole. Výsledky výzkumu jsou logicky uspořádány a seriózně prezentovány. Poměrně značná šíře sledovaných cílů, početný soubor aplikovaných metod vyčleňující velký počet proměnných sebou vždy nesou nebezpečí přehlcenosti daty, což někdy nedovolí vystihnout pointu celého výzkumu. Autorka toto riziko zvládla, některé pasáže prezentovaných výsledků by si však zasloužily ještě hlubší analýzu (což si samozřejmě nárokuje další text), a to i za cenu neuvedení některých dílčích zjištění, která jsou sice zajímavá, ale ne tak podstatná. Ve snaze práci zpřehlednit se autorka někde drobně opakuje, vítám umístění pomocné tabulky v příloze, která přináší přehled souhrnných ukazatelů, směr jednotlivých kódů je sice uveden u popisu metod, ale při interpretaci tabulek by bylo zdlouhavé se vracet. Diplomová práce je psaná srozumitelným jazykem a některé výsledkové pasáže se čtou dobře, ale v některých je text přesycen výsledky. Z těchto důvodů pozitivně oceňuji kapitolu shrnující výsledky a diskusi. Závěry práce mohou mít značný aplikační význam, především však mohou napomoci k výstavbě nových výzkumných hypotéz (otázek). Práce přispívá k diskusi o inhibující respektive facilitující úloze strachu ve škole. Napomůže také k operacionalizaci školního strachu.

Námět pro diskusi: Jedním z výsledků jsou zjištěné vztahy mezi jednotlivými komponentami strachu a jejich souvislosti s výkonovými ukazateli. Jak si vysvětlujete různé postavení ukazatele „výkonové obavy“ a ukazatele „rušivé myšlenky“?

Průběh spolupráce na diplomové práci

Spolupráce s autorkou byla velmi příjemná a efektivní. Autorka začala s prací hned po zvolení tématu. Byla pravidelně v kontaktu s vedoucí práce a vždy velice pečlivě plnila zadané úkoly. Během spolupráce došlo k výraznému pokroku v pronikání do zvoleného tématu.

Formální úprava.

Přílohy jsou funkční a dobře uspořádány. Bibliografie obsahuje jak domácí tak zahraniční literaturu (celkem 45 titulů – 30 zahraničních a 15 českých). Výběr lze akceptovat, svědčí jak o rozhledu autorky, tak o soustředění na klíčové autority, odkazy v textu jsou korektní a jejich tlumočení svědčí o patřičném porozumění. V práci je pár překlepů či stylistických nepřesností. Jedna stránka z literatury se zatoulala až do příloh. Grafická úprava práce je promyšlená.

ZÁVĚR

Celkově hodnotím diplomovou práci Bc. Blanky Neudóřflové velmi kladně. Práce splňuje všechny požadavky kladené na diplomovou práci na PedF Uk – odpovídá svým rozsahem, obsahem i způsobem zpracování. Autorce doporučuji ve výzkumné činnosti v dané problematice pokračovat.

Práci doporučuji hodnotit známkou výborně.

V Praze dne. 8.5.2016

Isabella Pavelková